

Ouderbetrokkenheid bij nieuwkomers vanuit twee perspectieven: *hoe leraren en ouders elkaar kunnen bereiken*

PLATFORMPRAKTIJKONTWIKKELING.NL

ONDERZOEK IN HET EDUCATIEVE DOMEIN

Ria Goedhart (2020)

Ouderbetrokkenheid heeft een positief effect op de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen (Bakker, Denessen, Dennissen & Oolbekkink-Marchand, 2013). Leraren zetten daarom stevig in op het bevorderen van ouderbetrokkenheid. Leraren van nieuwkomers geven aan het moeilijk te vinden ouders te bereiken. Zij organiseren allerlei activiteiten om de ouderbetrokkenheid te stimuleren, maar krijgen niet de respons waarop ze hopen.

Ouders van nieuwkomers zijn echter wel degelijk betrokken. Zij hebben andere verwachtingen en behoeften (Anthony-Newman, 2019; Bakker et al., 2013; Bouakaz, 2007; Georgis, Gokiart, Ford & Ali, 2014). Om ouders te bereiken is volgens onderzoekers en ervaren leraren een responsieve houding met betrekking tot de thuistaal en de culturele achtergronden nodig.

Wat dit concreet betekent is nog moeilijk te duiden. Wel is duidelijk dat een persoonlijke benadering, eigen inbreng, ondersteuning bij praktische zaken, duidelijke uitnodigingen en de inzet van bruggenbouwers leiden tot een beter contact.

Citeren als: Goedhart, R. (2020). *Ouderbetrokkenheid bij nieuwkomers vanuit twee perspectieven: hoe leraren en ouders elkaar kunnen bereiken*. Op: PLPO.NL. Utrecht: WOSO

Inleiding

Op 6-jarige leeftijd komt Amma Assante uit Ghana naar Nederland. Het is 1975. Ze groeit op in de Bijlmermeer. Haar vader is een slimme man. Samen met zijn dochter leest hij *The Guardian* en bespreken zij de politiek. Amma's vader wil graag dat zij gaat studeren, zodat zij de kansen krijgt die hij niet kreeg. Van de basisschool krijgt Amma schooladvies MAVO. De CITO adviseert HAVO/VWO. Volgens de basisschool kunnen de ouders van Amma haar niet voldoende ondersteunen tijdens een academische schoolloopbaan omdat zij niet goed Nederlands spreken en de kost verdienen in een fabriek. De ouders van Amma accepteren het advies niet. Zij zoeken net zo lang tot zij een school vinden met HAVO/VWO waar Amma zich in kan schrijven (PvdA, 2016). Na het VWO studeert zij politicologie aan de UVA, werkt bij BMC, is gemeenteraadslid in Amsterdam namens de PvdA, wordt tweede kamerlid met onder andere het Hoger Onderwijs in haar portefeuille en momenteel is zij voorzitter van de Landelijke Cliëntenraad.

Uit onderzoek blijkt dat leraren geen al te hoge verwachtingen hebben van de mogelijkheden van nieuwkomersouders om hun kinderen adequate hulp te bieden bij hun schoolloopbaan. Leraren leiden dit af uit de geringe ouderbetrokkenheid die zij ervaren (Anthony-Newman, 2019; Bakker, Denessen, Dennissen, Oolbekkink-Marchand, 2013). Als verklaring noemen zij de beperkte beheersing van de taal, onverschilligheid, cultuurverschillen, een lage sociale-economische status of persoonlijke problemen (Bakker, et al., 2013; Bouakaz & Persson, 2007).

Ouderbetrokkenheid heeft een gunstig effect op de leerprestaties, de motivatie, het welbevinden en de zelfwaardering van leerlingen (Anthony-Newman, 2019; Bakker et al., 2013; Desforges & Abouchaar, 2003). Leraren investeren daarom in het bereiken en betrekken van ouders bij het onderwijs aan hun kinderen. Leraren van nieuwkomers krijgen echter niet de respons waarop ze hopen (Anthony-Newman, 2019; Bouakaz, 2007; De Mets, 2017; Hermans, 2016; Lusse, Walraven & De la Rie, 2011; Tuk, 2016; Van Maele & Poeze, 2018).

Ouders van nieuwkomers geven aan wel degelijk betrokken te zijn bij de schoolloopbaan van hun kinderen, maar de taal als barrière te ervaren, geen duidelijke uitnodigingen van school te ontvangen, zich soms

---

buitengesloten te voelen en verschillen te ervaren in opvattingen van rollen en taken (Bakker et al., 2013; Van Maele & Poeze, 2018). Ook uit de anekdote van Amma spreekt ouderbetrokkenheid, maar deze wordt door de leraren niet als dusdanig gezien of gewaardeerd.

Hoe kunnen leraren en ouders elkaar bereiken? Waarom is het zo moeilijk voor leraren om ouders van nieuwkomers te betrekken bij het onderwijs en zijn er goede voorbeelden waarvan we kunnen leren? Waaraan hebben de ouders van nieuwkomers behoefte en hoe kunnen leraren hen daarin ondersteunen? In dit artikel worden bovenstaande vragen beantwoord door een verkenning van de theorie en voorbeelden uit de praktijk. Daaraan voorafgaand zoomen we in op het concept ouderbetrokkenheid.

Ouderbetrokkenheid

Het ontbreekt aan een consistente conceptualisering en operationalisering van het begrip ouderbetrokkenheid constateren Bakker et al., (2013) en Anthony-Newman (2019) na hun reviews over ouderbetrokkenheid en ouderbetrokkenheid bij immigranten ouders. Beiden vallen terug op Epstein (2002) omdat haar typologie (Tabel 1.) nog steeds het meest volledig is. Zij neemt in haar omschrijving namelijk niet alleen de rol van ouders mee, maar ook de rol van de school en de leraren. Ook al doet de term anders vermoeden, zonder deze samenwerking kan er van ouderbetrokkenheid geen sprake zijn. Epstein onderscheidt zes vormen van ouderbetrokkenheid: 1 Parenting (basale opvoedingspraktijken); 2 Communicating (contact met de school); 3 Volunteering (vrijwilligerswerk op school); 4 Support for learning at school (thuisbetrokkenheid); 5 Participating in decision making (deelname aan besluitvorming op school); 6 Collaborating with the community (samenwerking met de gemeenschap in de wijk/de stad).

Tabel 1: Epstein's Framework of Six Types of Involvement for Comprehensive Programs of Partnership and Sample Practices (Epstein et al, 2002, p. 28).

Type 1 Parenting	Type 2 Communicating	Type 3 Volunteering	Type 4 Learning at Home	Type 5 Decision Making	Type 6 Collaborating With the Community
Help all families establish home environments to support children as students	Design effective forms of school-to-home and home to-school communications about school programs and their children's progress	Recruit and organize parent help and support	Provide information and ideas to families about how to help students at home with homework and other curriculum-related activities decisions, and planning	Include parents in school decisions developing parent leaders and representatives	Identify and integrate, resources and services from the community to strengthen school programs, family practices, and student learning and development

Over de positieve effecten die aan ouderbetrokkenheid worden toegeschreven zijn de onderzoekers eensgezind: ouderbetrokkenheid heeft een gunstig effect op de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen (Anthony-Newman, 2019; Bakker et al., 2013; Desforges & Abouchaar, 2003). In 2010 adviseert de Onderwijsraad stevig in te zetten op het bevorderen van ouderbetrokkenheid. In 2017 wordt dit advies opgenomen in het regeerakkoord van de Rijksoverheid. Leraren investeren daarom in nieuwsbrieven, kwaliteitsmetingen, informatieavonden, berichten op de website, de medezeggenschapsraad, oudercursussen, hulp in de klas en opdrachten voor thuis om de ouderbetrokkenheid te stimuleren. Niet alle vormen van ouderbetrokkenheid blijken echter even effectief.

Bakker et al. (2013) maken op grond van hun review onderscheid in drie vormen van ouderbetrokkenheid:

1. Thuisbetrokkenheid (bijvoorbeeld voorlezen, helpen met huiswerk, het stellen van regels).

2. Betrokkenheid op school (bijvoorbeeld het verrichten van hand- en spandiensten, helpen in de klas of participeren in werkgroepen of ouderraden).
3. Contact met de school (bijvoorbeeld het bezoeken van ouderavonden, lezen van nieuwsbrieven).

Thuisbetrokkenheid heeft een groter effect op de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen dan de betrokkenheid van de ouders bij de school (Bakker et al., 2013; Deforges & Abouchaar, 2003). Met name het 'cultureel kapitaal' van het gezin dat blijkt uit samen lezen, het ondernemen van educatieve activiteiten en interesse tonen voor het schoolwerk, is van grote invloed op de leeruitkomsten. Dit effect geldt met name voor leerlingen van cultureel-etnische minderheden en uit lagere sociaaleconomische milieus. Echter lijken leraren onder ouderbetrokkenheid voornamelijk die vormen te verstaan waarbij sprake is van contact tussen leraren en ouders. Ondanks dat deze contacten veel minder invloed hebben op de ontwikkeling van kinderen is het wel van belang hierop in te blijven zetten. Zij zijn immers een voorwaarde om ouders te ondersteunen in de betrokkenheid bij het leren thuis (Bakker, 2016).

Het perspectief van de leraar

In de literatuur worden verschillende verklaringen gegeven voor de problemen die leraren ervaren in het bereiken en betrekken van nieuwkomersouders (Anthony-Newman, 2019; Bakker et al., 2013; Bakker, 2016; Bouakaz, 2007; De Mets, 2017; Gerogis, Gokiart, Ford & Ali, 2014; Hermans, 2016; Van Maele & Poeze, 2018):

- Ouders van nieuwkomerskinderen zijn veelal niet gewend te participeren binnen school. Zij zien de leraar als professional, weten niet wat zij daaraan toe te voegen hebben en gaan er van uit dat de school contact met hen opneemt als het niet goed gaat met hun kind.
- Ouders en leraren spreken elkaars taal niet. De schoolinformatie is vaak alleen in de schooltaal verkrijgbaar, tolken zijn duur en er is onvoldoende steun in de communicatie met ouders op school aanwezig.

- Leraren van nieuwkomerskinderen hebben vaak negatieve percepties van de competenties van ouders, zijn niet altijd duidelijk in hun verwachtingen, voelen zich niet altijd comfortabel in de communicatie, hebben geen tijd of kennen niet de juiste strategieën om de ouders te betrekken.
- Ouders maken soms lange dagen of ervaren teveel persoonlijke, sociale, culturele of mobiliteitsproblemen om beschikbaar te kunnen zijn voor hun kinderen of de school.

Ter illustratie van de problemen die leraren ervaren in het bereiken van nieuwkomersouders, volgt hier een schets van de ervaringen van het team van het Taal Expertise Centrum (TEC) Walcheren van de Archipelscholengroep.

— *Het schoolplein opruimen*

In de herfst ligt het plein vol met bladeren. De leraren van het TEC geven de leerlingen een briefje mee naar huis met het verzoek aan ouders om mee te helpen het plein bladvrij te maken. Als ouders mee willen werken, kunnen ze een strookje invullen. Er komt geen één strookje terug, maar op de gestelde datum stromen met name vaders met bezems toe om het schoolplein volledig aan te vegen. Sterker nog, ze zijn er nu toch, wat hen betreft maken zij de straten rondom de school ook bladvrij. De leraren verifiëren voortaan bij het in-en uitgaan van de school of ze op de hulp van de ouders mogen rekenen.

— *Kijkweek*

Voor de kijkweek zijn alle ouders op het TEC per brief uitgenodigd. Zij kunnen zich op school inschrijven voor het bijwonen van een aantal lessen. De opkomst valt tegen. Ongeveer 30% van de ouders is er. Bij navraag blijkt dat ouders geen duidelijk beeld hebben van een kijkweek. Sommigen denken dat het om een gesprek over de schoolvorderingen van hun kinderen gaat. De leraren van het TEC nodigen ouders voortaan persoonlijk uit en maken concreet wat zij kunnen verwachten.

— *Het ouderlokaal*

Met subsidie van het onderwijsachterstandenbeleid krijgt het TEC de gelegenheid een ouderlokaal in te richten als leer- en ontmoetingsruimte, een taaldocent aan te trekken en de meertalige directieondersteuner gelegenheid te geven onderwijs- en opvoedingsvragen te bespreken. Op het AZC wordt een voorlichting gegeven aan 30 ouders. Inmiddels bezoeken zeven ouders het lokaal wekelijks. De dragers van het project hopen dat zij andere ouders zullen motiveren en zetten in op het verbeteren van het vervoer tussen het ouderlokaal en het AZC en initiëren activiteiten in het ouderlokaal voor ouders en leerlingen samen.

Uit de literatuur blijkt dat er een situatie van gelijkwaardig partnerschap nodig is om nieuwkomersouders te betrekken bij het onderwijs aan hun kinderen (Anthony-Newman, 2019; Van Maele & Poeze, 2018). Daarbij wordt van leraren een open houding en transparante communicatie verwacht (Bakker et al., 2013; Pauw, 2018). Heel specifiek worden de competenties die leraren nodig hebben in hun samenwerking met ouders nog niet beschreven. Er wordt vooral gesproken in algemeenheden en het aanbod om leraren te helpen is nog breed en ongericht (Kassenberg & Petri, 2016).

Leraren voelen zich in hun contacten met ouders met een andere cultureel-etnische achtergrond vaak minder comfortabel dan met ouders van hun eigen achtergrond (Adler, 2004). Zo valt er bijvoorbeeld nog veel te winnen op het gebied van responsiviteit met betrekking tot de thuistaal en de culturele achtergronden van de ouders (Chun & Dickson, 2011; Bakker, 2016), maar ook op het gebied van meedenken over de wijze waarop ouders hun betrokkenheid vorm willen geven (Van den Berg & Van Reekum, 2011). Er kan op de meest uiteenlopende manieren gewerkt worden aan een positief contact tussen leraren en ouders. Zo kan door de inzet van ICT (Passey, 2011) het aantal contactmogelijkheden eenvoudig uitgebreid worden en kunnen huisbezoeken leraren in staat stellen de kinderen en hun families vanuit cultureel perspectief beter te begrijpen (Lin & Bates, 2010).

Ter illustratie van initiatieven die werken om nieuwkomersouders te bereiken, volgt hier een schets van de ervaringen van het team van superdiverse basisschool Het Element in Middelburg.

Aan het team wordt een lijst met 15 vormen van ouderbetrokkenheid voorgelegd. De lijst bevat vormen van thuisbetrokkenheid, schoolbetrokkenheid en contacten met school (Bakker et al., 2013). Aan de leraren wordt gevraagd welke vormen zij het meest effectief vinden om ouders van nieuwkomers te bereiken. Bij de leraren staat het gebruik van email en facebookberichten op één. Zij voegen daar WhatsApp aan toe. Deze worden gevolgd door het persoonlijk benaderen van de ouders en het afleggen van huisbezoeken.

Opvallend is dat deze leraren het bereiken van ouders van nieuwkomers niet als moeilijk ervaren, maar benadrukken dat deze ouders anders benaderd moeten worden en dat kost nu eenmaal tijd en inspanning. Papier contact kun je net zo goed laten, vertellen ze. ‘Zenden’ ook. Persoonlijk contact werkt. “Je kan dan de context, de kaders en de verwachtingen duidelijk maken”. Met email, facebookberichten en WhatsApp kun je naast taal ook beelden gebruiken en ouders kunnen indien nodig gebruik maken van vertaalsites.

Verder willen deze leraren nog kwijt dat zij het als beginnende leraren wel moeilijk en ook spannend vonden om voor het eerst ouders met een andere taal en een andere etnische achtergrond te benaderen. “Je moet leren hoe je op ouders af moet stappen, je taalgebruik aan moet passen en je moet gedragen op huisbezoek.” Zij hebben daarin veel geleerd van hun ervaren collega’s.

Kortom, veel leraren vinden het moeilijk om ouders van nieuwkomers te bereiken omdat zij letterlijk en figuurlijk elkaars taal niet spreken. Het werken aan gedeeld partnerschap door een responsieve houding met betrekking tot de thuistaal en de culturele achtergronden is een belangrijke eerste stap, maar wat dit concreet betekent is nog moeilijk te duiden. Sommige leraren zijn inmiddels ervaren in het bereiken van ouders van nieuwkomers. Persoonlijk contact, huisbezoeken en digitale communicatievormen leiden volgens hen tot een beter contact.

Het perspectief van de ouder

Ouders van nieuwkomers blijken veelal andere behoeften te hebben dan leraren wanneer het gaat om ouderbetrokkenheid op school. De ouders waarderen het onderwijs aan hun kinderen zeer, maar worden geconfronteerd met uitdagingen die verband houden met hun eigen culturele en taalkundige achtergrond en hebben behoefte aan ondersteuning op dat gebied. Leraren hebben meer behoefte aan achtergrondinformatie over de leerlingen en tijd om te investeren in hun (vervolg) relaties met ouders (Georgis et al., 2014 ; Van Maele & Poeze, 2018). Het is daardoor soms moeilijk afstemmen tussen ouders en leraren van nieuwkomers.

Op de vraag waar ouders behoefte aan hebben antwoorden Somalische ouders in een driejarig Canadees project ter vergroting van de ouderbetrokkenheid (Georgis et al., 2014) dat zij graag taallessen aangeboden willen krijgen, daarnaast hebben zij behoefte aan ondersteuning op het gebied van vervoer en een sociaal netwerk waarop zij terug kunnen vallen. Uit de evaluatie van het project blijkt dat als aan bovenstaande behoeften tegemoet wordt gekomen, het cultureel kapitaal en de ambities van de ouders erkend worden en als zij gelegenheid krijgen invloed uit te oefenen, zij eerder betrokken raken.

Op dezelfde vraag geven vluchtelingenouders met verschillende achtergronden en nu woonachtig in Nederland, Groot-Brittannië, België en Frankrijk in interviews binnen het Europees project SIREE aan dat zij eveneens behoefte hebben aan ondersteuning bij praktische zaken, zoals het plannen van een afspraak voor een bezoek aan de huisarts of aan een ambtenaar van de gemeente. Daarnaast willen zij graag deelnemen aan naschoolse en lokale vrijetijdsactiviteiten. Deze activiteiten worden niet alleen gezien als stimulerend voor positieve interetnische relaties, maar ook zinvol voor het leren van een nieuwe taal (Van Maele & Poeze, 2018).

Ter illustratie van het afstemmen op de behoeften van nieuwkomersouders volgt hier een schets van de werkwijze binnen een learning community op superdiverse basisschool Het Element.

In het kader van het Europees project SIREE wordt in samenwerking met de gemeente Middelburg op basisschool Het Element een learning community

---

voor ouders en leraren gevormd. Het project richt zich op de uitdagingen en kansen die spelen op het mesoniveau van de schoolorganisatie en op microniveau van individuen en interpersoonlijke relaties op school. Uitgangspunt is de vraag wat ouders willen bespreken binnen hun rol als partner van de school.

Om ouders te ondersteunen in hun keuze wordt er gebruik gemaakt van 80 afbeeldingen die gerelateerd zijn aan het zelfbeeld, zelfmanagement, het beeld van de ander, het aangaan van relaties en keuzes maken in de context van klas, school, wijk en thuis. De ouders hebben onder andere voor de volgende onderwerpen en vragen gekozen:

1. Pubers. Toelichting: 'Ik vind pubers moeilijk. Zij hebben veel meegemaakt. Zij zijn eigenwijs. Soms ook gefrustreerd. Zij kunnen door de taal niet naar de school die zij willen. Zij kunnen door de taal niet het beroep kiezen van hun hart. Wat kan ik doen? Hoe kan ik helpen?'
2. Gamers. Toelichting: 'Mijn kinderen vinden gamen leuk. Zij gamen veel. Zij spelen niet buiten. Ik zeg soms nee als zij met de play-station willen spelen. Zij vragen veel uitleg waarom het niet mag. Hoe maak ik goede afspraken?'
3. Luisteren. Toelichting: 'Kinderen luisteren niet goed. In Syrië moeten kinderen luisteren op school. In Syrië zijn de juffen en meesters streng. Dat is goed. In Nederland is het anders. Thuis is het ook moeilijk. Hoe kunnen wij de kinderen beter leren luisteren?'

Ouders zijn dus heel goed in staat om aan te geven wat zij willen bespreken.

Uit onderzoek naar wat werkt om ouders van nieuwkomers te ondersteunen in het bevorderen van ouderbetrokkenheid op twee Schiedamse scholen met leerlingen uit Bulgarije, Polen, Somalië en Syrië, blijkt dat de ouderactiviteiten plaats moeten vinden op een makkelijk bereikbare locatie. Daarnaast is het rekening houden met het taalniveau en de kennis die de ouders hebben van het Nederlandse onderwijs belangrijk, evenals het aanbieden van taalcursussen, een goede samenwerking tussen leraren en ouderconsulenten en het geven van concrete handvatten voor activiteiten thuis (Hermans, 2016).

Op de vraag wat er beter kan, wordt aangeraden welkomstgesprekken te houden waarin het belang van het contact tussen

---

leraren en ouders wordt benadrukt en bijeenkomsten voor ouders per taalgroep te organiseren waar met een tolk de meest belangrijke informatie over school gedeeld wordt en waar ouders elkaar kunnen stimuleren de samenwerking tussen leraren en ouders te versterken. Tenslotte wordt voorgesteld om tijdens voorgangsgesprekken de voortgang te vergelijken met andere leerlingen met een vluchteling- of immigratieachtergrond én leeftijdsgenoten in Nederland en inloopmogelijkheden te organiseren om ouders zicht te geven op het onderwijs en hen makkelijk aan te kunnen spreken.

Vanuit het eerder aangehaalde Canadese Project (Georgis et al., 2014) krijgen scholen het advies om leden van de gemeenschappen waartoe de ouders behoren op te leiden als bruggenbouwers of een ondersteunende rol te geven als 'buddy'. Zij kunnen scholen ondersteunen bij het bereiken van nieuwkomersgezinnen, bijvoorbeeld door taal- en culturele ondersteuning te bieden en de ouders wegwijs maken in het onderwijssysteem.

Ter illustratie van de waarde van bruggenbouwers volgt hier een schets van de werkwijze van de Gentse brugfiguren.

Sinds 1997 werken de basis- en voortgezet onderwijs scholen in Gent met brugfiguren. Inmiddels versterken zij al ruim 20 jaar de contacten tussen ouders en het schoolteam. Hun inzet is vierledig:

1. Contacten, overleg en actieve samenwerking tussen ouders en schoolteams bevorderen door contacten aan de voordeur, koffiemomenten, infobijeenkomsten en kijkdagen in de klas.
2. Ouders ondersteunen in het leer- en opvoedingsproces van hun kinderen, door informatiemomenten te organiseren, materiaal (bv. verteltassen) en externe ondersteuning (bv. conversatietafels Nederlands) aan te bieden.
3. Ouderbetrokkenheid in co-eigenaarschap bij de schoolteams vergroten door oudertevredenheids- en ouderbetrokkenheidsmetingen te organiseren, actieplannen die daaruit voortvloeien te formuleren, instrumenten te ontwikkelen met achtergrondinformatie en scholing voor schoolteams en pedagogisch begeleiders te organiseren.

4. Kwetsbare kinderen en jongeren in contact te brengen met brede leeractiviteiten, waarbij nauw wordt samengewerkt met interne -en externe partners.

In een terugblik worden de brugfiguren omschreven als de regisseurs van de sociale cohesie (De Mets, 2017). Zij blijken veelzijdige en onmisbare schakels geworden tussen de school- en de thuiscontext.

Kortom, ouders van nieuwkomers hebben behoefte aan ondersteuning bij praktische zaken, taalcursussen, lokale activiteiten en een sociaal netwerk om op terug te vallen. Daarnaast kan er een beroep gedaan worden op hun cultureel kapitaal, competenties en eigen inbreng. Leraren kunnen ouders van nieuwkomers ondersteunen door ouderactiviteiten dicht bij huis te organiseren, persoonlijk contact, rekening te houden met het taalniveau, inloopmogelijkheden op school, concrete handvatten voor activiteiten thuis en bruggenbouwers op te leiden die nieuwkomersgezinnen en leraren kunnen ondersteunen om hun samenwerking te versterken.

Conclusie

Ouderbetrokkenheid heeft een positief effect op de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Ouderbetrokkenheid bestaat uit thuisbetrokkenheid, betrokkenheid bij school en het contact tussen leraren en ouders (Bakker, et al., 2013). De positieve effecten van ouderbetrokkenheid zijn met name toe te schrijven aan de betrokkenheid van ouders thuis. Het ondernemen van educatieve activiteiten en interesse tonen in het schoolwerk hebben een grote invloed op de leeruitkomsten. Schoolbetrokkenheid en contacten tussen leraren en ouders ondersteunen de betrokkenheid van ouders thuis (Bakker, 2016).

Veel leraren van nieuwkomers vinden het moeilijk ouders te bereiken en te betrekken bij het onderwijs. Zij zetten in op allerlei vormen van ouderbetrokkenheid, maar krijgen niet de respons waarop ze hopen (Anthony-Newman, 2019; Bakker et al., 2013; Bouakaz, 2007). Sommige leraren geven aan het contact niet moeilijk te vinden, maar benadrukken wel dat het tijd en inspanning kost. Zij hebben van ervaren leraren geleerd hoe zij met ouders samen kunnen werken. Daarbij speelt een responsieve houding

---

met betrekking tot de thuistaal en de culturele achtergronden een belangrijke rol. Wat dit concreet betekent voor de competenties van leraren vraagt om nader onderzoek (Bakker, et al., 2013; Kassenberg & Petri, 2016).

Ouders van nieuwkomers hebben behoefte aan taallessen en uitleg over onderwijs- en opvoedingskwesties. Daarnaast hebben zij ondersteuning nodig bij praktische zaken, zoals regelgeving en contacten met verschillende instanties. De ouderbetrokkenheid neemt toe als de ouderactiviteiten vlak bij huis georganiseerd worden, er rekening gehouden wordt met het taalniveau van de ouders, zij persoonlijk benaderd worden, een eigen inbreng hebben en de uitnodigingen tot participatie concreet genoeg zijn. En last but not least blijkt dat het opleiden en inzetten van bruggenbouwers (De Mets, 2017; Georgis, et al., 2014), die leraren en ouders van nieuwkomers ondersteunen in het bereiken van elkaar en het bevorderen van de ouderbetrokkenheid, een voorbeeld is dat navolging verdient.

Literatuur

- Adler, S.M. (2004). Homeschool Relations and the Construction of racial and ethnic identity of Hmong Elementary Students. *The Student Community Journal*, 14(2), 57-75.
- Anthony-Newman, M. (2019). Parental involvement of immigrant parents: a meta-synthesis, *Educational Review*, 71:3, 362-381, DOI:10.1080/00131911.2017.1423278
- Bakker, J., Denessen, E., Dennissen, M., & Oolbekkink-Marchand, H. (2013). *Leraren en ouderbetrokkenheid. Een reviewstudie naar de effectiviteit van ouderbetrokkenheid en de rol die leraren daarbij kunnen vervullen*. Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen.
- Bakker, J. (2016). Onderwijs en ouderbetrokkenheid. *Pedagogiek*, 36(3), 199-210..
- Bouakaz, L. (2007). Parental involvement in school. What hinders and what promotes parental involvement in an urban school. Malmö Studies in *Educational Sciences*, 30. Malmö: Högskolan, lärarutbildningen.
- Bouakaz, L., & Persson, S. (2007). What hinders and what motivates parents' engagement in school? *International Journal about Parents in Education*, 1, 97-107.

-
- Chun, H., & Dickson, G. (2011). A psycho-ecological model of academic performance among Hispanic adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 40(12), 1581-1594.
- De Mets, J. (2017). *Wij slaan de brug!* Gent: Onderwijscentrum Gent.
- Desforges, C., & Abouchar, A. (2003). *The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievements and adjustment*. A literature review. London: Department for education skills.
- Epstein., J.B., Sanders, M.G., Simon, B.S., Salinas, K.C., Jansorn, N.R., & Van Voorhis, F. L. (2002). *School, Family, and Community Partnerships. Your Handbook for Action*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Georgis, R., Gokiart, R., Ford, D.M., & Ali, M. (2014). Creating inclusive parent engagement practices: Lessons learned from a school community collaborative supporting newcomer refugee families. *Multicultural Education*, v21 n3-4 p23-27 Spr-Sum 2014.
- Hermans, A. (2016). *Ouderbetrokkenheid van nieuwkomers op twee Schiedamse basisscholen*. Utrecht: Verweij-Jonkerinstituut.
- Kassenberg, A., & Petri, D. (2016). Competenties van leerkrachten in het samenwerken met ouders: een literatuurstudie. *Pedagogiek*, 36(3), 211-226.
- Lin, M., & Bates, A. B. (2010). Home visits: How do they affect teachers' beliefs about teaching and diversity? *Early Childhood Education Journal*, 38, 179–185.
- Lusse, M., Walraven, G., & De la Rie, S. (2011). *Thema Ouderbetrokkenheid. Literatuurverkenning children's zone*. Rotterdam: Hogeschool Rotterdam.
- Onderwijsraad (2010). *Ouders als partners*. Verkregen op 21-05-2019 via <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2010/02/17/ouders-als-partners>
- Partij van de Arbeid (2016, 15 september). *Maidenspeech Amma Asante*. Geraadpleegd van: <https://www.youtube.com/watch?v=iaYhrupMyRE>
- Passey, D. (2011). Implementing learning platforms into schools: an architecture for wider involvement in learning. *Learning, media and technology*, 36(4), 367-397.
- Pauw, L. (2018). *School, ouders en wijk: samen opvoeden*. Amsterdam: SWP.
- Rijksoverheid (2017). *Vertrouwen in de toekomst*. Regeerakkoord 2017-2021. Den Haag: Rijksoverheid.

-
- Tuk, B. (2016). Vluchtelingenouders, opvoeding en school. In: Tijnagel, A. (2016). *Nieuwkomers op school*. Huizen: PICA.
- Van den, Berg. M. & Van Reekum, R.(2011). Parent involvement as professionalization: professionals' struggle for power in Dutch urban deprived areas, *Journal of Education Policy*, 26:3, 415-430, DOI: 10.1080/02680939.2010.543155
- Van Maele, M., & Poeze, D. (2018). *Transcending educational boundaries: challenges to the educational inclusion of refugees in Europe's 2 Seas area*. Kortrijk: Vives University of Applied Sciences, Expertise Centre for Social Innovation.

Over de auteur

Ria Goedhart is werkzaam bij het Seminarium voor Orthopedagogiek aan de Hogeschool Utrecht. Zij is ontwikkelaar en docent bij de opleiding Master Educational Needs en de Post-HBO cursus Begeleiden van Nieuwkomers op school. In 2018 kwam haar boek Samenleren op een superdiverse school uit. Binnen het Europees Project SIREE werkt zij momenteel in samenwerking met de Gemeente Middelburg aan een project Ouderbetrokkenheid

en met de UCR aan het ontwikkelen van een minor over Nieuwkomersonderwijs voor de Pabo. Voor de Archipelscholengroep ontwikkelt zij samen met het team van TEC Walcheren een Trauma Preventie Programma. Ria verzorgt cursussen, lezingen en workshops over het onderwijs aan nieuwkomers met betrekking tot Sociaal Emotioneel Leren & Meertaligheid, Ouderbetrokkenheid en Trauma & Veerkracht.

Mailadres: ria.goedhart@hu.nl